

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА

вступного **фахового** випробування для здобуття
освітнього ступеня «**Магістр**» за спеціальністю
292 «Міжнародні економічні відносини»

Розглянуто і схвалено

Вченою радою ЛНАУ

Протокол № 6 від 23 березня 2021 р.

Дубляни 2021

Програма вступного фахового випробування для осіб, які на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра, ОКР спеціаліста, вступають на навчання для здобуття ступеня магістра, базується на знаннях, отриманих при вивченні наступних дисциплін:

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Інтернаціоналізація господарського життя: сутність, форми. Умови та чинники розвитку міжнародного поділу праці. Способи залучення національних господарств до світової системи поділу праці.

Економічна структура світу: основні її елементи (сфери), особливості та тенденції їх розвитку. Світова продовольча проблема. Розвинуті країни: їхні характерні риси та сучасні тенденції розвитку. Моделі економічного розвитку й основні фактори економічного зростання. Нафта, її особливості та вплив на розвиток Північноамериканського регіону. Аграрна політика ЄС. Світовий інтеграційний процес і можливі ефекти інтеграції.

Міжнародний поділ факторів виробництва, місце та роль у ньому поділу праці. Вплив НТР на розвиток підсистем міжнародної економіки та зміну співвідношення між ними. Формування економічної моделі світового господарства ХХІ ст.

Науково-технічне співробітництво в світовому господарстві: стан, форми та напрямки розвитку. Макроекономічні показники розвитку світового господарства. Валюта та характеристика її видів. Стан і особливості регулювання валютних відносин в Україні. Спеціальні економічні зони та можливості їх розвитку в Україні.

Суть і основні риси транснаціоналізації, стратегічні альянси транснаціональних фірм. Місце й особливості розвитку країн, що розвиваються, в світовій економіці. Товарна структура світової торгівлі, роль СОТ у регулюванні її розвитку. Потенціал і перспективи економічної інтеграції країн Центральної та Східної Європи (СНД, ЧЕС, Центральноевропейська ініціатива, Єврорегіон «Карпати» та ін.). Відкритість економік, фактори, показники та переваги відкритої економіки (приклад України). Прямі й портфельні інвестиції. Залучення іноземного інвестора в Україну.

Особливості економічного розвитку країн СНД і України. Основні передумови та проблеми формування економічної єдності світу. Ресурсний потенціал світової економіки (місце України в структурі світового ресурсного потенціалу). Основні форми міжнародної економічної інтеграції; їх порівняльна характеристика за ключовими критеріями. Ефект від економічної інтеграції. Основні валютно-фінансові організації (центри) в системі світового господарства.

Сутність, особливості й основні форми економічної інтеграції. Глобальні проблеми та тенденції їх розвитку в світовій економіці. Особливості розвитку економіки Скандинавських країн. Особливості формування світового ринку праці: сучасна структура. Міжнародний кредит, його основні види.

Основні економічні інтеграційні угруповання на американському континенті. Головні елементи глобальної економіки. Економіка Італії і Великобрита-

нії як членів «Великої сімки». Роль патентів, ліцензій і «ноу-хау» в розвитку міжнародних науково-технічних відносин. Ринок міжнародних інвестицій.

Особливості та перспективи розвитку країн Африки (ПАР, на південь від Сахари та північно-західного регіону). Міжнародна передача технології, світові ринки. Економіка Японії.

Світове господарство як об'єкт міжнародних економічних відносин. Структура світового господарства. Еволюція, закономірності й особливості розвитку сучасного світового господарства. Загальна характеристика та взаємозв'язок форм міжнародних економічних відносин. Суб'єкти міжнародних економічних відносин. Особливості держави як суб'єкта міжнародних економічних відносин. Інституційне забезпечення міжнародних економічних відносин. Інфраструктура сучасних міжнародних економічних відносин, її розвиток і роль у сучасних міжнародних економічних відносинах.

Поняття середовища міжнародних економічних відносин. Політико-правове середовище. Типи правових систем. Економічне середовище розвитку міжнародних економічних відносин. Методологія та інструментарій оцінки економічного потенціалу країни, групи країн і регіонів світу. Соціально-культурне середовище розвитку міжнародних економічних відносин. Міжнародні особливості мотивації до праці. Сутність міжнародної торгівлі та її місце в міжнародних економічних відносинах.

Причини, сутність і чинники міжнародного руху капіталу. Мета, види й форми експорту капіталу. Здійснення прямих і портфельних інвестицій. Вивіз капіталу: соціально-економічні наслідки, масштаби, напрямки й особливості вивозу капіталу в сучасних умовах. Формування, розвиток і структура світового ринку капіталів.

Основні фінансові центри, передумови їхнього виникнення й особливості функціонування. Офшорний бізнес. Проблеми зовнішньої заборгованості та можливі шляхи її вирішення. Реструктуризація боргу. Зовнішня заборгованість, позички й іноземні інвестиції в економіку України. Необхідність залучення іноземного капіталу та його значення для економіки України.

Сутність, причини та наслідки міжнародної міграції робочої сили. Регулювання міжнародних міграційних процесів. Етапи розвитку міжнародної міграції трудових ресурсів. Напрямки міграції робочої сили. Світові центри тяжіння робочої сили. Світові хвилі міграцій. Міжнародна організація праці. Україна й міжнародний ринок праці.

Поняття й основні риси міжнародної економічної інтеграції. Передумови й умови становлення міжнародної економічної інтеграції як якісно нового рівня міжнародних економічних відносин. Роль держави в процесі міжнародної економічної інтеграції. Організаційні форми міжнародної економічної інтеграції. Об'єктивні основи й етапи економічної інтеграції. Шляхи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань.

Сутність поняття «міжнародний бізнес». Основні етапи розвитку міжнародного бізнесу. Сучасні трансформації розвитку транснаціональних корпорацій. Способи виходу фірми на зарубіжні ринки. Вибір способу міжнародної експансії фірми. Стратегії виробництва у міжнародному бізнесі. Аутсорсинг між-

народних компаній. Інтернаціоналізація господарських відносин і глобалізація світової економіки. Етика в крос-культурному та міжнародному контексті. Методи ведення бізнесу та корпоративна культура.

Міжнародні організації в системі регулювання міжнародних економічних відносин. Глобальний економічний простір як середовище формування міжнародних організацій. Механізм функціонування міжнародних організацій. Правові норми і принципи функціонування міжнародних організацій. Організаційно-функціональна структура міжнародних організацій.

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Теорії міжнародної торгівлі. Сучасні теорії міжнародної торгівлі. Поняття міжнародної торгівлі та специфічні риси. Етапи розвитку міжнародної торгівлі. Основні показники міжнародної торгівлі. Доцільність міжнародного торговельного бізнесу. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Альтернативні концепції міжнародної торгівлі.

Основні види та особливості формування зовнішньоторговельної політики. Політика вільної торгівлі – лібералізму у міжнародній торгівлі. Протекціонізм у зовнішній торгівлі. Сучасні тенденції у міжнародній торгівлі.

Рамкові умови ведення міжнародної торгівельної діяльності. Класифікація товарів та послуг у міжнародній економіці. Загальні умови ведення міжнародної торгівлі. Регуляторні засоби держави у міжнародній торгівлі. Наднаціональні та глобальні рівні регулювання міжнародної торгівлі. Типи торговельної політики. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Торгова дискримінація.

Світові ринки промислових та продовольчих товарів. Основні поняття міжнародної торгівлі товарами. Особливості торгівлі промисловими та продовольчими товарами. Регулювання міжнародної торгівлі в системі СОТ. Регулювання міжнародної торгівлі в системі ООН.

Особливості розвитку міжнародної торгівлі сировиною та енергоносіями. Особливості торгівлі сільськогосподарською сировиною. Сучасні тенденції у міжнародній торгівлі рудами та металами. Сучасні тенденції у міжнародній торгівлі енергоносіями.

Міжнародна торгівля послугами. Види послуг у міжнародній торгівлі. Міжнародна торгівля транспортними та туристичними послугами. Міжнародна торгівля банківськими та консалтинговими послугами. Форми міжнародної торгівлі щодо предмету торгівлі. Форми міжнародної торгівлі щодо способу та організації взаємовідносин між партнерами.

Світовий та міжнародний ринки праці та його роль у міжнародній торгівлі. Сутність, структура та особливості міжнародного ринку праці. Історія формування та передумови виникнення сучасного світового ринку праці. Основні моделі трудових відносин на світовому ринку праці.

Міжнародні товарні ринки. Міжнародні товарні біржі. Міжнародні товарні аукціони. Міжнародні торги. Міжнародні ярмарки та виставки. Нормативно-правове регламентування міжнародних торговельних угод. Контракти міжнародної купівлі-продажу. Міжнародних торгові спори. Єдина торгова політика ЄС

як основа європейської Інтеграції. Основні інструменти торгової політики ЄС. Прямий метод здійснення експортно-імпортних операцій. Торгівля через торговельно-посередницьку ланку (непрямий метод).

Історія та етапи створення Європейського союзу. Структура та принципи політики Європейського союзу. Внутрішній ринок ЄС та валютний союз. Теорії Європейської інтеграції. Європейські інтеграційні процеси. Суверенітет як поняття міжнародного права. Договори Європейських співтовариств.

Органи та інституції Європейського союзу. Функції Європейської комісії. Характер формування Ради міністрів Євросоюзу. Роль Європейського парламенту у системі органів ЄС. Значення Європейського суду. Європейська рада ЄС

Прийняття рішень та формування бюджету ЄС. Процес ухвалення рішень у ЄС. Особливості формування бюджету ЄС. Робота інших органів Європейського союзу. Принципи бюджетного планування.

Спільна політика ЄС у галузях промисловості, енергетики, сільського господарства, технологій та інновацій. Промислова та підприємницька політика ЄС. Особливості політики ЄС у галузі Енергетики. Сільськогосподарська політика ЄС та політика у галузі рибальства. Політика ЄС у сфері досліджень, технологій та інновацій. Транспортна політика ЄС

Горизонтальні політики ЄС. Регіональна політика ЄС. Соціальна політика ЄС. Податкова політика, політика щодо конкуренції та захисту довкілля ЄС

Європейський союз у міжнародних відносинах. Зовнішньоторговельна політика ЄС. Політика допомоги з розвитку. Зовнішня політика ЄС

Особливості розширення Європейського союзу. Критерії для вступу до ЄС. Особливості розширення ЄС на Схід. Перспективи співробітництва України та ЄС

Альтернативні проєкти європейської інтеграції. Історія виникнення Європейської асоціації вільної торгівлі ЄАВТ (ЄФТА). Сучасний стан ЄАВТ. Брексит (Brexit) – передумови, вплив та наслідки для процесів європейської інтеграції.

Україна та ЄС: шлях інтеграції, проблеми та перспективи співробітництва. Становлення та розвиток відносин між ЄС та Україною. Правові та інституційні засади співробітництва України і ЄС. Торгово-економічна співпраця України і ЄС. Передумови створення єдиного Спільного ринку ЄС. Вільний рух товарів і послуг. Вільний рух осіб. Вільний рух платежів та капіталів.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Ринок і продукція. Програма діяльності підприємства та підходи до її розробки. Сутнісна характеристика продукції, її класифікація та вимірники. Натуральні та вартісні показники виробничої програми та їх взаємозв'язок. Поняття та види виробничої потужності підприємства. Показники рівня використання виробничих потужностей. Ресурсне забезпечення виробничої програми діяльності підприємства.

Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття персоналу, його склад і кваліфікаційні характеристики, поділ за професіями та кваліфікацією. Продуктивність праці, методи її розрахунку та чинники зростання.

Планування чисельності промислово-виробничого персоналу. Оплата праці, її принципи, види, форми та системи. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців. Склад фонду оплати праці підприємства.

Капітал підприємства. Склад і структура основних виробничих фондів (ОВФ) підприємства. Групування основних фондів. Види вартості ОВФ. Зношення ОВФ і його види. Економічна сутність амортизації ОВФ і методи її нарахування. Система показників ефективності відтворення та використання ОВФ. Сутність, склад і структура оборотних коштів підприємства. Джерела формування оборотних коштів. Показники оборотності оборотних коштів. Нормування витрат матеріальних ресурсів. Показники використання матеріальних ресурсів.

Витрати на виробництво та реалізацію продукції. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Поняття витрат підприємства та собівартості продукції. Класифікація витрат підприємства. Групування витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Види собівартості продукції та її структура. Оцінка рівня витрат підприємства та шляхи зниження собівартості його продукції. Поняття та види прибутку й доходу, формування чистого прибутку. Показники прибутковості підприємства та продукції.

ОБЛІК У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Загальноприйняті принципи й системи обліку. Роль обліку в системі управління, користувачі облікової інформації. Порівняльна характеристика фінансового й управлінського обліку. Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку. Міжнародні організації зі стандартизації бухгалтерського обліку та звітності. Склад і загальна характеристика міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й директив Європейського співтовариства (ЄС). Характеристика систем і моделей бухгалтерського обліку. Система фінансового обліку та техніка рахівництва.

МІЖНАРОДНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК ТА МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ

Сутність фондового ринку та його основних елементів. Структура та інфраструктура ринку цінних паперів. Учасники ринку цінних паперів та види професійної діяльності на фондовому ринку. Первинний і вторинний ринок цінних паперів. Місце фондового ринку, напрямки та тенденції його розвитку. Історія формування фондового ринку. Структура зарубіжних фондових ринків. Основи функціонування міжнародного фондового ринку. Світові фінансові центри. Офшорні зони в системі світових фінансових центрів.

Цінні папери та їх класифікація на міжнародних фондових ринках. Світовий ринок акцій. Ринок облігацій та їх класифікація. Ринок векселів. Міжнародний ринок фінансових деривативів. Економічна та правова природа цінного паперу. Життєвий цикл цінних паперів: конструювання нового випуску, його первинне розміщення. Обіг цінних паперів на вторинному ринку.

Похідні цінних паперів. Сутність, призначення та види похідних цінних паперів. Термінові контракти: форвардні, ф'ючерсні та опціони. Різновиди оп-

ціонних контрактів. Своп-контракти. Свопи ринку конверсійних операцій. Свопи ринку капіталів. Організація та функціонування ф'ючерсного ринку. Ф'ючерсна ціна та особливості її формування на різні види контрактів. Поняття опціонної стратегії та її види: стелаж, стріп, спред, синтетичні комбінації опціонів. Організація торгівлі опціонними контрактами та система маржі. Опціонні стратегії та хеджування опціонами.

Фондові індекси та механізм їх визначення. Біржові індекси та їх загальна характеристика. Основні фондові індекси та методи їх визначення. Боргові індекси на європейських фондових ринках. Причини виникнення фондових бірж. Історія розвитку міжнародних фондових бірж. Індикатори фондового ринку – біржові індекси. Фондові індекси та рейтинги – їх значення для біржової торгівлі. Види заявок на здійснення біржових угод. Процедура лістинга. Котирування цінних паперів. Оформлення і виконання угод на фондових біржах.

Організація і механізм функціонування фондових бірж. Фондова біржа як основа організованого фондового ринку. Типи фондових бірж. Правила і принципи біржової діяльності. Міжнародні фондові біржі та їх характеристика. Біржові посередники. Типи біржових спекуляцій. Біржові операції, їх види та значення

Ринок іпотечних цінних паперів. Ринок іпотеки. Класифікація іпотек за видами. Види іпотечного ринку. Характеристика ринків іпотечних цінних паперів різних країн світу. Види іпотеки на міжнародних ринках. Інтегральні показники іпотечних ризиків.

Регулювання міжнародних фондових ринків. Загальні засади регулювання міжнародних фондових ринків. Державне регулювання в Україні. Саморегулювання учасників ринку. Наднаціональне регулювання фондових ринків. Міжнародні регулюючі і координуючі організації, їх функції і завдання.

Міжнародний кредит як форма міжнародних економічних відносин. Суб'єкти, принципи та основні форми міжнародного кредиту. Світовий ринок позичкового капіталу. Валютно-фінансові умови міжнародного кредиту. Ринок єврокредитів. Міжнародна офіційна допомога країнам, що розвиваються. Міжнародна заборгованість.

Світова валютна система. Світова і національна валютні системи та етапи їх розвитку. Валюта і валютний курс. Міжнародні валютно-фінансові організації. Крос-курс і тристоронній арбітраж. Види валютних курсів залежно від ступеня гнучкості. Попит і пропозиція на іноземну валюту. Залежність цін від зміни валютного курсу. Чинники, що впливають на валютний курс. Прогнозування валютного курсу. Еволюція світової валютної системи. Бреттон-Вудська валютна система. Європейська валютна система.

Міжнародний валютний ринок. Сутність міжнародного валютного ринку. Урядове втручання в діяльність валютних ринків. Ринок євровалют. Угоди на міжнародному валютному ринку.

Валютні відносини та платіжний баланс. Сутність та форми міжнародних розрахунків. Платіжний баланс і його структура. Балансування статей платіжного балансу. Конвертованість національної валюти. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод.

МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ

Соціально-культурне та політико-правове середовища міжнародного маркетингу. Передумови виникнення міжнародного маркетингу. Типи міжнародного маркетингу. Форми міжнародного маркетингу. Міжнародне економічне середовище. Зовнішньоторговельна політика. Класифікація країн, що розвиваються. Індустріальні країни, підтипи. Країни з перехідною економікою, підтипи. Суть міжнародної сегментації та підходи до її здійснення. Стратегії сегментації міжнародного ринку. Чинники, що впливають на маркетингову товарну політику. Методи міжнародного ціноутворення. Суть та види міжнародної стратегії ціноутворення. Формування собівартості експортного товару. Відмінності міжнародного збуту від внутрішнього. Методи збуту в міжнародному маркетингу. Види посередників в міжнародному маркетингу. Комунікаційний процес в міжнародному маркетингу. Процес формування системи маркетингових комунікацій. Моделі служби міжнародного маркетингу. Етапи процесу планування в міжнародному маркетингу. Суть та етапи інтернаціоналізації. Спільні та відмінні риси внутрішнього та міжнародного маркетингу. Проблематика міжнародного маркетингу. Умови виходу фірми на зовнішній ринок. Типи виробничих структур країн. Суть та етапи міжнародних маркетингових досліджень. Найпоширеніші маркетингові дослідження в міжнародному маркетингу. Суть міжнародної конкуренції та види конкурентів, які діють в конкурентному середовищі. Види конкуренції за ступенем інтенсивності. Суть поняття «бар'єр входу в галузь» та фактори, що впливають на висоту бар'єру. Етапи сегментування міжнародного ринку. Суть та етапи міжнародної збутової політики. Суть та етапи міжнародної рекламної кампанії. Життєвий цикл товару в міжнародному маркетингу. Організація товаропросування фірм на світових ринках. Конкурентоздатність товару, що пропонується на зовнішній ринок. Функції, права та відповідальність працівників служби міжнародного маркетингу.

Рекомендована література:

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. К. : Кондор – Видавництво. 2016. 378 с.
2. Міжнародні економічні відносини : підручник. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с..
3. Міжнародний маркетинг : підручник / за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 448 с.
4. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник. К. : КНЕУ, 2003.
5. Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М., Столярчук Я. М. Міжнародна економіка : підручник. К. : КНЕУ, 2014. 762 с.
6. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності : навч.-метод. посіб. К. : КНЕУ, 2005. 206 с.
7. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посібник. Т. В. Шталь [та ін.]. Харків : Видавництво «Форт», 2015. 364 с.

8. Козак Ю. Г. та ін. Міжнародна економіка : навч. посіб. вид. 2-ге, перероб. та доповн. К. : Цент учбової літератури, 2008. 118 с.
9. Міжнародна економіка : навч. посіб. за загальною редакцією Сахарова В. Є. К. : Національна академія управління, 2007. 432 с.
10. Чужиков В. І. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2005. 277 с.
11. Міжнародні фінанси : підручник [Електронний ресурс]; за наук. ред. д.е.н., проф. О. М. Мозгового. К. : КНЕУ, 2015. 515 с.
12. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації : монографія, за ред. д-ра екон. наук, проф. Д. Г. Лук'яненка. К. : КНЕУ, 2001. 20 с.
13. Циганкова Т. М. Міжнародний маркетинг: теоретичні моделі та бізнес-технології : монографія. К. : КНЕУ, 2004. 400 с.
14. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. Глобалізація і безпека розвитку : монографія. К. : КНЕУ, 2001. 357 с.
15. Філіпенко А. С., Вергун В. А., Бураківський І. В. Економіка зарубіжних країн : підручник, 2-ге видання. К. : Либідь, 1998. 414 с.

Оцінювання вступного фахового випробування для здобуття освітнього ступеня «Магістр» проводиться за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів):

- питання 1-2 оцінюються максимально по 10 балів кожне;
- питання 3-4 оцінюються максимально по 20 балів кожне;
- питання 5 оцінюються максимально у 40 балів.

За повну та правильну відповідь на всі запитання абітурієнт може набрати максимально 200 балів (за 200-бальною шкалою).

При цьому до участі у конкурсному відборі допускаються особи, які отримали за результатами вступного фахового випробування не менше 140 балів.

Критерії оцінювання відповідей на питання фахового вступного випробування:

- відповідь у 90-100% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у повному обсязі розкрив зміст питання; здатен формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями; правильно розв'язав завдання;
- відповідь у 70-80% від кількості балів оцінюється, якщо вступник достатньо повно розкрив зміст відповіді, але при викладанні деяких аспектів не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно розв'язав завдання, але допустив незначні неточності;
- відповідь у 50-60% від кількості балів оцінюється, якщо вступник в цілому розкрив основний зміст питання, але без обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; завдання розв'язав не повністю;

- відповідь до 50% від кількості балів оцінюється, якщо вступник недостатньо розкрив зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; завдання розв'язав частково або неправильно.

Програму розглянуто на засіданні приймальної комісії ЛНАУ (протокол № 6 від 22.03.2021 р.)